

ALKA, FAUSTO KIRŠOS ARCHYVAS

[Kambary nr. 9]

Faustas Kirša

(1891. II. 13, n. s. II.25 Senadvaryje, Antalieptės vls., Zarasų aps. – 1964. I. 5 Bostone, MA) – poetas, kultūros veikėjas, visuomenininkas. Mokėsi gimnazijoje Maskvoje.

1914 m. Oriole, Rusijoje, išlaikė gimnazijos baigiamuosius egzaminus. 1915 m. Vilniuje baigęs pedagogikos kursus, mokytojavo pradinėse mokyklose. 1921–1925 m. studijavo Vokietijoje: Berlyno universitete – vokiečių kalbą ir literatūrą, estetiką, Rusų universitete – filosofiją, Indijos meną ir architektūrą. Yra vienas simbolistinės poezijos pradininkų. Eilėraščius pradėjo skelbti 1912 m. Poezijos rinkiniai: Verpetai, 1918; Aidų aidužiai, 1921; Suverstos vagos, 1926; Giesmės, 1934; Maldos ant akmens, 1937; Piligrimai, 1939. Jo poezijai būdinga abstraktūs simboliniai vaizdai, filosofiniai būties apmąstymai, vienatvės, liūdesio nuotaikos. Satyrinėje poemoje „Pelenai“ (2 d., 1930–1938) atskleidė gyvenamojo laikotarpio socialines ir moralines ydas. Aktyviai reiškėsi kultūriniame gyvenime. Su kitais 1920 m. įsteigė Lietuvių meno kūfrėjų draugiją, 1927–1929 m. buvo jos pirmininkas. Redagavo literatūros žurnalą „Baras“ (1925), „Pradai ir žygiai“ (1926–1927). Bendradarbiavo periodinėje spaudoje (*Naujojoje romuvoje, Klaipėdos žiniose, vaire, Lietuvos aide* ir kt.). Paskelbė straipsnių visuomenės gyvenimo klausimais, apie kultūrą ir literatūrą, knygų recenzijų, eiliuotų feljetonų ir kitų grožinės literatūros kūrinių. Pasirašinėjo Ed. Bukelskio ir kt. Slapyvardžiais. Išvertė J.I. Kraszewskio „Vitolio raudą“ (1924), Z. Krasinskio, L. Tolstojaus ir kt. rašytojų kūrinių, operų libretų. Priklausė Lietuvių rašytojų ir žurnalistų sąjungai (1925 m. jos pirmininkas), Lietuvių rašytojų draugijai (1941–1944 m. pirmininkas). 1941 m. Eltos atstovas Maskvoje. 1941–1942 m. dirbo Valstybės bibliotekoje Kaune. 1943–1944 m. Šiaulių miesto teatro direktorius. 1944 m. pasitraukė į Vokietiją, gyveno Lübecke, 1945–1949 m. buvo lietuvių komiteto pirmininkas. Rašė į spaudą, redagavo laikraštį „Laisvės varpas“. Dalyvavo skautų veikloje. 1949 m. persikėlė į JAV, gyveno Bostone.

Bendradarbiavo „Aiduose“, „Drauge“ ir kt. periodiniuose leidiniuose. Išeivijoje išleido eilėraščių rinkinį „Tolumos“ (1947, JAV LB Švietimo valdybos premija) ir „Šventieji akmenys“ (1951). Išvertė į lietuvių kalbą Maironio poemą „Znad Biruty“ („Nuo Birutės kalno“, išl. 1982). Bostone po mirties išėjo S. Santvaro parengtas eilėraščių rinkinys „palikimas“ (1972). Lietuvoje išleista poema „Pelenai“ (1969). Priklausė Lietuvių rašytojų draugijai (1950 m. valdybos narys).

Naudota literatūra:

Jungtinių Amerikos Valstijų lietuviai. Biografijos žinynas. I tomas. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 1998, p. 494–495.

ALKA, FAUSTO KIRŠOS ARCHYVAS

[Kambary Nr. 9]

Fausto Kiršos archyvą ALKOJE sudaro 6 dėžės. Kadangi Faustas Kirša buvo aktyvus visuomenininkas, archyve yra daug skautijos medžiagos, Lietuvos rašytojų draugijos raštų, laikraščių iškarpų apie politiką, literatūrą, kultūrą. Nemažą archyvinio palikimo dalį sudaro Fausto Kiršos poezijos rankraščiai, mašinraščiai, komentarai užrašų knygelėse. Labai svarbią vietą archyve užima lietuvių intelektualų, rašytojų, šiaip visuomenei gerai žinomų žmonių laišakai, rašyti Faustui Kiršai: Juozo Keliuočio, Vinco Krėvės-Mickevičiaus, Bernardo Brazdžionio, Antano Vaičiulaičio ir kt. Įdomūs, informatyvūs Fausto Kiršos giminaičių Lietuvoje laišakai, praskleidžiantys kitus, jau sovietinio gyvenimo kontekstus. Labai svarbus archyvinis palikimas yra nuotraukos – iš DP stovyklinio laikotarpio Vokietijoje ir vėlesnės, jau Jungtinėse Amerikos Valstijose, kur Faustas Kirša literatų ir visuomenininkų apsuptyje. Archyve rasti ir asmeniniai Fausto Kiršos daiktai: akiniai, piniginė, laikrodys, kurie šiandien yra neįkainojama vertybė.

Dėžės nr.	Bylos nr.	Bylos pavadinimas
1	1	Rašytojų laišakai Faustui Kiršai: 1. Bernardo Brazdžionio. 2. Stasiaus Būdavo. 3. Jurgio Jankaus. 4. Stepo Zobarsko. 5. Stasio Santvaro. 6. Alės Rūtos. 7. Juozo Tysliavos ir p. Tysliavienės. 8. Marijos Sims (poetės). 9. Vytauto Alanto. 10. Marijos Aukštaitės. Byloje yra 70 lapų.
	2	Rašytojų laišakai Faustui Kiršai: 1. Jurgio Savickio. 2. Jurgio Gliaudos. 3. Petro Juodelio. 4. Antano Rimydžio. 5. Juozo Švaisto. 6. Antano Giedraičio. 7. Kazio Bradūno. 8. Leonardo Andriekaus. 9. Kazimiero Barėno. 10. Juozo Mikuckio. Byloje yra 49 lapai.
	3	Rašytojų laišakai Faustui Kiršai: 1. Jono Aisčio. 2. Aloyzo Barono. 3. Vinco Krėvės-Mickevičiaus. 4. Prano Lemberto. 5. Pauliaus Jurkaus. 6. Nelės Mazalaitės-Kruminienės. 7. Antano Vaičiulaičio. 8. Juozo Keliuočio. Byloje yra 154 lapai.
	4	Kunigų laišakai Faustui Kiršai: 1. Kun. J. Prunskio. 2. Kun. B. Vaitkaus. 3. Kun. S. Ylos. 4. Kun. K. Mažučio. 5. Kun. Ch. Malakausko. 6. Kun. J. Klimo. 7. T. V. Gidžiūno. 8. Ses. Aloyzos. 9. T. J. Vaškio. 10. Kun. P.M. Juro. 11. Ses. M. Paulės. Byloje yra 41 lapas.
	5	Akademiškų laišakai Faustui Kiršai: 1. Prof. Juozo Brazaičio. 2. Prof. Vaclovo Biržiškos. 3. Prof.

		<p>Igno Končiaus. 4. A. Merkelio. 5. Dr. J. Bračo (Lietuvių Latvių Vienybė). 6. Dr. Pr. Čepėno. 7. Dr. B. Matulionio. 8. Dr. Domo Jasaičio ir p. Jasaitienės. 9. Dr. Juozo Girniaus. 10. Dr. Vinco Maciūno ir kt. (a.a. dr. Vinco Krėvės-Mickevičiaus paminklo pastatymo ir jo raštų išleidimo reikalai. 10. Dr. Zenono Ivinskio. 11. Dr. S. Reinio.</p> <p>Byloje yra 53 lapai.</p>
	6	<p>Kitų asmenų laiškai Faustui Kiršai:</p> <p>1. Prano Zundės. 2. J. Tričio. 3. J. Glemžos. 4. Hypatikos Yčiatės. 5. Anos. 6. E. Antanaitienės. 7. Gedimino Galvos. 8. J. Vitėno („Lietuvių Dienų“ redaktorius). 9. A. Bertulio. 10. Bertos Barakauskas (vok. klb.). 11. Josef Jarecki.</p> <p>Byloje yra 144 lapai.</p>
	7	<p>Kitų asmenų laiškai Faustui Kiršai:</p> <p>1. B. Jacikevičiaus. 2. Jeronimo Cicėno. 3. L. Indreikos. 4. B. Matiukaitės. 5. P. Misiūno. 6. Stasio Mykolaičio. 7. O. Petrulio. 8. P. Stakės. 9. A.O. Šalnos (Shalna). 10. A. Ignoto, MJC („Laivo“ redaktorius). 11. Alės Rūtos. 12. J. Kajecko. 13. B. Rutkūno. 14. A. Vaičiulaičio. 15. A. Jasaitis.</p> <p>Byloje yra 95 lapai.</p>
	8	<p>Kitų asmenų laiškai Faustui Kiršai:</p> <p>1. K. Muteikio. 2. Mickevičių. 3. Jurgio Okunio. 4. V. Puškoriaus. 5. J. Petrėno. 6. Z. Rumšos. 7. Jackaus Sondos. 8. Algio Šimkaus. 9. J. Virbicko. 10 P. Linkaus. 11. Vizgirdu.</p> <p>Byloje yra 76 lapai.</p>
	9	<p>Laiškai Faustui Kiršai:</p> <p>1. Sponsorės Pranės Lapienės. 2. Kompozitoriaus U.K. Banaičio. 3. Aktoriaus Stasio Pilkos. 4. Kompozitoriaus Juozo Žilevičiaus. 5. Dailininko Telesforo Valiaus. 6. Solistės Juozės Augaitytės. 7. Pulkininko Juozo Andriaus. 8. Gražinos ir Aleksio Rannitų. 9. Zarasiškių klubo. 10. Sukaktuviniai sveikinimai.</p> <p>Byloje yra 69 lapai.</p>
	10	<p>Giminaičių laiškai Faustui Kiršai:</p> <p>1. Dėdės Jono Bružo. 2. Tetos Veronikos Bukelskytės (per Emiliją Zabelienę). 3. V. Šileikienės. 4. Irenos Pažerenytės. 5. Pusbrolio Kazimiero Bratiškos (Charles Brach). 6. Dukterėčios Emilijos Kukankaitės (sesers Emilijos duktė). 7. Sūnėno Juozo Bratiškos. 8. Janinos Tumėnaitės (pusseserės Emilijos duktė). 9. Pusseserės G. Vilkauskienės.</p> <p>Byloje yra 122 lapai.</p>
	11	<p>SKAUTIJA: įvairūs dokumentai, laiškai, pranešimai.</p> <p>Byloje yra 46 lapai.</p>
	12	<p>LIETUVIŲ RAŠYTOJŲ DRAUGIJA (LRD):</p> <p>LRD pirmininko Benedikto Babrausko laiškai, įvairūs pranešimai, LRD informaciniai biuleteniai.</p>

		Byloje yra 41 lapas.
	13	Kolegų latvių laišakai Faustui Kiršai. Latvių Lietuvių Vienybės nario pažymėjimas. Byloje yra 28 lapai.
	14	Sveikinimai Faustui Kiršai 70-mečio proga (1961 m.). Byloje yra 143 lapai.
	15	Laiškų Faustui Kiršai kopijos: 1. Jono Aisčio. 2. Juozo Keliuočio. 3. Vinco Krėvės. 4. Juozo Žilevičiaus. 5. K.V. Banaičio. Byloje yra 112 lapų.
	16	Skautų laišakai ir raštai, įvairios skautų bylos. Byloje yra 175 lapai.
	17	Lietuvių bendruomenės valdybos raštai. Kiti įvairūs dokumentai. Byloje yra 106 lapai.
	18	Fausto Kiršos dienoraščio fragmentai (1949–1958 m., 13 psl.), įvairūs lietuvių literatūros užrašai (20 psl.), lietuvių kalbos kirčiavimo pastabos (39 psl.). Byloje yra 3 vnt.
2	1	Įvairūs Fausto Kiršos užrašai (atskiri lapeliai).
	2	Įvairūs Fausto Kiršos užrašai (atskiri lapeliai).
	3	Fausto Kiršos užrašų knygelės. Byloje yra 8 vnt.
	4	Fausto Kiršos užrašai apie asmenis, tautą, visuomenę (atskiri lapeliai). Fausto Kiršos autobiografiniai užrašai (atskiri lapeliai). Perrašyta mašinėle 1971.I.13. Fausto Kiršos gimimo krikšto metrikos ištrauka (1 vnt.), LRTD liudijimas (1 vnt.), Naujosios Anglijos Baltų–amerikiečių draugijos pažymėjimas (1 vnt.). Byloje yra 96 lapai, 3 vnt.
	5	Įvairūs Fausto Kiršos užrašai apie meną, kūrybą, kultūrą (atskiri lapeliai). Byloje yra 49 lapai.
	6	Įvairūs Fausto Kiršos užrašai: įdomios mintys, sentencijos, aforizmai (atskiri lapeliai). Mašinėle perrašyta 1971.II.16. Byloje yra 80 lapų.
	7	Įvairūs Fausto Kiršos dokumentai, knygų serijos „Krikščionis gyvenime“ prenumeratos ir platinimo dokumentai, vizitinės kortelės, čekiai.
	8	Fausto Kiršos eilėraščių rankraščiai, mašinraščiai (60 psl.). PABĖGĖLIŲ mašinraštis ir rankraštiniai intarpai (25 psl.)
	9	Fausto Kiršos PABĖGĖLIŲ mašinraštis (suredaguota, 27 psl., perrašyta 1971.VI.3). Fausto Kiršos eilėraščių knyga AIDŲ AIDUŽIAI (1 vnt.)
	10	Fausto Kiršos eilėraščių rankraščiai.

		Iš viso byloje yra 185 lapai.
	11	Fausto Kiršos eilėraščių rankraščiai, mašinraščiai, nebaigti eilėraščiai. Perrašyta mašinėle 1971.X.15–XI.20. Byloje yra 118 lapų.
	12	Įvairūs Fausto Kiršos rankraščiai ir mašinraščiai. Byloje yra 192 lapai.
	13	Fausto Kiršos eilėraščių rankraščiai, mašinraščiai, 2 sąsiuviniai. Byloje yra 81 lapas, 2 vnt.
	14	Faustas Kirša. PELENAI (rankraščiai, mašinraščiai). Byloje yra 266 lapai.
	15	Jurgis Baltrušaitis. LELIJA IR PJAUTUVAS. Poezija. Fausto Kiršos vertimai. [mašinraštis, 76 psl.], [Trečioji poezijos knyga, rusų k., Paryžius, 1948 m., 225 p.] [juodraštinis mašinraštis, 1949 m. Stony Brook, NY, 58 psl.] [rankraščiai, 7 lapai]
	16	Maironio „Nuo Birutės kalno“ vertimas (rankraštis, 1950.III.11, 19 lapų). Boriso Pasternako eilėraščių vertimai, kiti dokumentai (12 lapų). Pirmo patyrimo laipsnio konspektas (1 vnt.). Archyve esančių Fausto Kiršos laiškų adresantų sąrašas (15 lapų). Jurgio Baltrušaičio eilėraščių vertimai (58 lapai).
	17	Laikraščių iškarpos apie Fausto Kiršos poeziją, literatūrą, skautiją ir kt.
	18	Įvairios laikraščių iškarpos apie Fausto Kiršos kūrybą, jo asmenį ir kt.
2A	19	Įvairios laikraščių iškarpos apie meną, politiką, literatūrą ir kt.
	20	Įvairios laikraščių iškarpos: žmonių portretai, tapyba, skulptūra, grožis ir keistenybės. Įvairių LRD pranešimai (59 lapai).
3	1	NUOTRAUKOS: Faustas Kirša, kiti lietuvių literatūros ir meno žmonės. Negatyvai. Viso byloje yra 172 vnt. (2 vokai).
	2	Laiškai Faustui Kiršai, kiti įvairūs dokumentai iš DP stovyklinio laikotarpio Vokietijoje. Byloje yra 172 lapai.
	3	Laiškai Faustui Kiršai, įvairūs dokumentai iš DP stovyklų laikotarpio Vokietijoje. Byloje yra 228 lapai.
	4	Įvairūs Fausto Kiršos rankraščiai, užrašai. Byloje yra 92 lapai.
	5	Laiškai Faustui Kiršai, įvairūs dokumentai iš DP stovyklų laikotarpio Vokietijoje. Lübeck. Byloje yra 140 lapų.

	6	Laiškai Faustui Kiršai, įvairūs dokumentai iš DP stovyklų laikotarpio Vokietijoje. Byloje yra 106 lapai.
	7	Laiškai Faustui Kiršai, įvairūs dokumentai iš DP stovyklų laikotarpio Vokietijoje. Byloje yra 137 lapai.
	8	Laiškai Faustui Kiršai, įvairūs dokumentai iš DP stovyklų laikotarpio Vokietijoje. Byloje yra 161 lapas.
	9	Įvairūs laiškai ir kiti dokumentai, Fausto Kiršos vedamieji skyriai, biuleteniai. Byloje yra 112 lapų.
	10	Įvairūs skautų raštai. Byloje yra 141 lapas.
	11	Fausto Kiršos užrašai, jo eilių juodraštiniai sąsiuviniai (Lübeck, plaukiant per Atlanto vandenyną iš Vokietijos į JAV, įvairios dedikacijos, „Šventieji akmenys“). Byloje yra 6 vnt.
	12	Fausto Kiršos eilėraščių juodraštiniai sąsiuviniai, užrašai, pastabos. Byloje yra 3 vnt.
	13	Fausto Kiršos eilėraščių juodraštinis sąsiuvinis. Byloje yra 1 vnt.
	14	Faustas Kirša: TOLUMOS. ŠVENTIEJI AKMENYS. [mašinraščiai su pastabomis]. Byloje yra 2 vnt.
3A	15	Laiškų Faustui Kiršai kopijos: 1. Vinco Krėvės–Mickevičiaus (9 lapai). 2. Juozo Keliuočio (33 lapai). Fausto Kiršos laiškų V. Krėvei-Mickevičiui kopijos (9 lapai). Fausto Kiršos palikimo klausimas: genės Mickevičienės ir T. Leonardo Andriekaus, LRD pirmininko, susirašinėjimas (26 lapai). Fausto Kiršos pajamų ir išlaidų knyga (vedė G. Mickevičienė, pradėta 1963.X.7, 1 vnt.).
	16	Laiškai Faustui Kiršai, kiti dokumentai, užrašai. Byloje yra 85 lapai.
4	1	Įvairios Fausto Kiršos asmens ir užrašų knygelės. Byloje yra 10 vnt. [portfelis].
	2	Fausto Kiršos asmeniniai dokumentai (pasai, mokesčių, užrašų knygelės, pažymėjimai, kortelės). Byloje yra 23 vnt.
	3	Įvairūs Fausto Kiršos finansiniai dokumentai, draudimo polisai [portfelis].
	4	Fausto Kiršos piniginė (1 vnt.), įvairios vizitinės kortelės [portfelis].

	5	Fausto Kiršos pašto ženklų rinkiniai [portfelis].
	6	Fausto Kiršos asmeniniai daiktai: akiniai (1 vnt.), laikrodis (1 vnt.), Kryžiaus ordinas (1 vnt.), medinė dėžutė (1 vnt.).
	7	Nuotrauka: Lietuvių kultūros kongreso ir dainų festivalio banketas. 1956, birželio 1 d. Čikagoje. (1 vnt.) [portfelis]
	8	Sveikinimai Faustui Kiršai 70-mečio proga (4 vnt.). Latvių Lietuvių Vienybės garbės nario diplomas (1 vnt.).
	9	NUOTRAUKOS: Faustas Kirša, kiti lietuvių literatūros ir kultūros žmonės (35 vnt.); Skautų stovykla Timmendorfe, Vokietijoje (1946 m. liepos mėn., 11 vnt.); Lübeck. Fotoatvirutės (15 vnt.). Fausto Kiršos portretai (39 vnt.). Fausto Kiršos paminklo nuotraukos (2 vnt.). Byloje yra 102 vnt.
	10	Įvairūs Fausto Kiršos dokumentai (31 lapas), užrašų knygelė (1 vnt.), gedulo dedikacijos Faustui Kiršai (1 vnt.).
	11	Tušti vokai Fausto Kiršos adresantų. Byloje yra 19 vnt.
	12	FAUSTAS KIRŠA. PALIKIMAS. Byloje yra 409 lapai.
	13	FAUSTAS KIRŠA. PALIKIMAS. II kopija. Byloje yra 410 lapų.

*Archyvą tvarkė ir aprašą parengė
dr. Žydrone Kolevinskienė,
2010-07-16, Putnamas, ALKA*